

Naš svet vode profiteri i monomanijaci

By [Michael Parenti](#)

Global Research, July 04, 2011

4 July 2011

Pre nekoliko godina grupa aktivista za zaštitu životne sredine u Novoj Engleskoj upitala je direktora jedne fabrike hartije kako njegova kompanija opravdava ispuštanje otpadnih voda u obližnju reku. Ta reka, za čije su stvaranje Majci Prirodi bili potrebni vekovi, koristila se za pijaću vodu, ribolov, plovidbu i kupanje. Za samo nekoliko godina fabrika hartije pretvorila ju je u izuzetno toksičnu, otvorenu kanalizaciju.

Direktor je slegnuo ramenima i rekao da je to najjeftiniji način uklanjanja otpadnog materijala iz fabrike. Kad bi kompanija morala da plati i troškove čišćenja sopstvenog đubreta, možda više ne bi bila konkurentna i morala bi ili da zatvori vrata ili da se preseli na jeftinije tržište, što bi značilo gubitak radnih mesta za lokalnu privredu.

SLOBODNO TRŽIŠTE UBER ALLES

To je već dobro poznat argument: kompanija nije imala izbora. Bila je prinuđena da se tako postavi na tržištu gde vlada velika konkurencija. Fabrika se ne bavi zaštitom životne sredine, ona se bavi proizvodnjom profita, najvećeg mogućeg profita uz najmanje moguće troškove. Profit je suština svega, tako kažu razni direktori kada ih saterate u ćošak. Vrhunska svrha biznisa je akumulacija kapitala.

Da bi opravdala svoje tvrdoglavo profiterstvo, korporativna Amerika promoviše klasičnu teoriju laissez faire (ekonomska teorija o potpunoj slobodi svih transakcija, bez ikakvog uplitanja države, u kojoj će se sve odvijati "prirodno"; ova francuska fraza bukvalno znači "neka se odvija". Prim. ured SL), koja tvrdi da slobodnim tržištem – gužvom nereguliranih i nezauzdanih preduzeća koja sva od reda teže da ostvare sopstvene ciljeve – upravlja dobronamerna "nevidljiva ruka" koja čudotvornim putem daruje optimalne rezultate svima.

Zagovornici i sledbenici slobodnog tržišta imaju duboku i nepokolebljivu veru u laissez faire jer im ona sasvim lepo služi. Ona znači da nema državnog nadzora, da se ne pozivaju na odgovornost za ogromne štete koje nanose našoj životnoj sredini. Vlada ih neprestano izvlači kao grabežljivu, razmaženu decu (što baš i nije u skladu sa njihovom teorijom), da bi opet mogli da kreću u neodgovorne rizike, pljačkaju zemlju, truju mora, narušavaju zdravlje čitavih zajednica, otpadom prekrivaju cele oblasti i stavljaju u džep skaredno visoke profite.

Taj korporativni sistem akumulacije kapitala odnosi se prema životodavnim resursima zemlje – plodnim oranicama, podzemnim vodama, vodenim ekosistemima, zelenilu, šumama, ribolovnim područjima, dnu okeana, zalivima, rekama, zdravom vazduhu – kao da su neiscrpni i da se posle upotrebe mogu baciti, kao da se mogu bez ograničenja trošiti i trovati. Kao što je Britiš Petrol očito pokazao posle katastrofe u Meksičkom zalivu, troškovi se mnogo više uzimaju u obzir nego bezbednost. Tako je jedno istraživanje Kongresa zaključilo da "kao da je Britiš Petrol dosledno donosio odluke koje su povećavale rizik od

izliva ne bi li kompanija uštedela vreme i novac”.

Funkcija transnacionalne korporacije, naravno, nije da promoviše zdravu životnu sredinu, već da iz prirode izvuče što više može čak i ako to znači da se prema njoj odnosi kao prema septičkoj jami. Stalno rastući korporativni kapitalizam i slabo razvijena ekologija su na putu koji vodi u propast, čime su svi sistemi ekosfere – tanke pokorice planete sačinjene od vazduha, vode i zemlje – ugroženi.

Nije tačno da vladajući političko-ekonomski krugovi ovo poriču. Ono što čine gore je od poricanja – oni iskazuju direktno neprijateljstvo prema onima koji smatraju da je naša planeta važnija od njihovog profita. Zato blate borbe za zaštitu životne sredine nazivajući ih “ekoteroristima”, “eko-Gestapom”, “paničarima”, “drvoljupcima” i promoterima “zelene histerije”.

U ogromnom odstupanju od ideologije slobodnog tržišta, najveći deo troškova velikog biznisa prebacuje se na stanovništvo, uključujući i čišćenje toksičnih otpadnih materija, nadgledanje proizvodnje, ispuštanje otpadnih voda (koje sačinjavaju 40-60 odsto voda koja se prerađuju u lokalnim kanalizacionim sistemima finansiranim novcem poreskih obveznika), cenu nalaženja novih izvora vode (istovremeno, industrija i agrobiznis troše 80 odsto celokupne dnevno proizvedene količine vode), kao i troškove lečenja bolesti nastalih usled zagađenja. Istovremeno, privatni sektor se hvališe da je ekonomičniji od javnog sektora.

SUPERBOGATI SU DRUGAČIJI OD NAS

Zar nije ekološka katastrofa pretnja zdravlju i opstanku korporativnih plutokrata isto onako kao što je pretnja običnim građanima? Možemo razumeti zašto korporativni bogataši hoće da unište subvencionisano stanovanje, javne škole, socijalno osiguranje i programe zdravstvenog osiguranja. Njihovo ukidanje približilo bi nas društvu slobodnog tržišta “oslobođenog” “socijalističkih” usluga servisiranih iz javnih fondova, kojih se ideološki reacionari groze, a time bogati i njihove porodice ne bi izgubili ništa. Super bogati imaju više nego dovoljno novca da sebi obezbede svaku uslugu koja im zatreba.

Ali životna sredina je nešto sasvim drugo, zar ne? Zar bogati reacionari i njihovi korporativni lobisti ne naseljavaju istu ovu zagađenu planetu kao i mi ostali, zar ne jedu istu hemijski tretiranu hranu i ne udišu isti zagađen vazduh? Ne, oni ipak ne žive kao i sav ostali svet. Njihova klasna realnost je drugačija jer oni često žive na mestima gde je vazduh znatno bolji i jedu organski gajenu i posebno transportovanu i spremljenu hranu.

Toksičnih materija i prometnih puteva obično nema u blizini njihovih elegantnih naselja. Superbogati, zapravo, uopšte i ne žive u naseljima. Oni su se smestili na imanjima gde ima mnogo šume, potoka, livada i samo nekoliko, dobro nadgledanih, prilaznih puteva. Njihovo drveće i vrtovi ne prskaju se pesticidima. Nekontrolisana seča ne opustošuje njihove rančeve, imanja, privatne šume, jezera i izletišta.

Pa ipak, ne bi li trebalo da strepe od ekološke apokalipse, koju donosi globalno zagrevanje? Zar žele da vide kako se život na Zemlji, uključujući i njihov sopstveni, uništava? Na dugu stazu i njihova će sudbina biti zapečaćena kao i sudbine svih ostalih. Ne, za razliku od ostalih, oni ne žive na dugu stazu, već u ovom trenutku i samo za ovaj trenutak. Ono što im je trenutno mnogo važnije i bliskije od globalne ekonomije je – globalni profit. U poređenju sa sudbinom njihovih sadašnjih – ogromnih – investicija, sudbina biosfere za njih je daleka apstrakcija.

Usredsređeni na suštinu, veliki biznismeni znaju da svaki dolar koji kompanija potroši na nešto nebitno poput zaštite životne sredine znači dolar manje u njihovom džepu. Prelazak sa fosilnih goriva na energiju koju nam pružaju sunce, vetar i voda može doprineti izbegavanju ekološke katastrofe, ali šest najvećih industrijskih korporacija na svetu bave se proizvodnjom nafte, benzina i motornih vozila. Zagađenje klasičnim, fosilnim gorivima donosi profite koji se mere milijardama dolara. Veliki potrošači ubeđeni su da ekološki održivi oblici proizvodnje ugrožavaju takve profite.

Trenutna lična dobit je mnogo važnije pitanje od budućeg gubitka koji će podneti celokupno stanovništvo. Kad god sedne u kola, čovek stavlja svoju potrebu da negde stigne iznad kolektivne potrebe da se ne zagađuje vazduh koji svi zajedno udišemo. Tako je i sa velikim igračima: društvena cena pretvaranja šume u pustinju niska je naspram ogromnog i trenutnog dobitka nastalog obaranjem drveća i njegovim pretvaranjem u popriličan svežanj novčanica. A to se uvek može i racionalno objasniti: ima još mnogo šuma u koje ljudi mogu odlaziti, ova im baš i ne treba, drvosečama treba posao, društvu treba drvena građa, i tako dalje.

BUDUĆNOST JE SADA

Neki od istih naučnika i stručnjaka za zaštitu životne sredine koji vide da se ekološka kriza mora rešavati sada neprestano tvrde da će klimatska katastrofa nastupiti pre nego što se ovaj vek završi. To znači tek kroz devedeset godina, kada mi i naša deca već budemo mrtvi - a to nam pitanje globalnog zagrevanja predočava kao znatno manje alarmantno.

Ima i drugih naučnika koji još više iritiraju upozoravajući nas na neizbežnu ekološku krizu ali je smeštajući u nešto dalju budućnost. "Trebalo da prestanemo da razmišljamo o eonima i počnemo da razmišljamo o vekovima", rekao je jedan takav mudrac citiran u „Njujork Tajmsu“ pre nekoliko godina. I to treba da nas upozori? Ako je globalna katastrofa udaljena jedan ili više vekova, ko će onda danas biti spreman na donošenje teških i skupih odluka ako će se njihove blagodeti osetiti tek u dalekoj budućnosti?

Često nam se kazuje da razmišljamo o našim dragim unucima koji će biti žrtve takvog razvoja događaja (ti apeli izgovoreni su uglavnom preklinjućim tonom). No većina mlađih ljudi kojima se obraćam na koledžima uopšte ne mogu ni da zamisle svet u kome će kroz trideset ili četrdeset godina živeti deca njihove još nerođene dece.

S takvim apelima i upozorenjima mora se prestati. Katastrofa će se obrušiti na nas ne kroz nekoliko vekova, generacija ili decenija, nego mnogo ranije. Ekološka kriza nije neka buduća nevolja. Većina nas verovatno neće imati privilegiju da kaže: „Apres moi, la deluge“ (“Posle mene potop”, reči francuskog kralja Luja 14. na upozorenje njegovih savetnika na moguće posledice njegove politike. Prim. ured. SL) jer ćemo se s propašću suočiti još za naših života. Znamo da je to istina jer je ekološka kriza već u toku, a njen ubrzane i nagomilane posledice mogu se uskoro ispostaviti kao nepovratne.

PROFITERSKO LUDILO

Nažalost, životna sredina ne može odbraniti samu sebe. Mi je moramo odbraniti, to jest, moramo odbraniti ono što je od nje ostalo. A sve što superbogati žele je da pretvaraju živu prirodu u dobra, a dobra u mrtvi kapital. Preteće ekološke katastrofe ne znače ništa za korporativne pljačkaše. Oni nemaju pojma o tome šta je živa priroda.

Bogatstvo je kao droga. Ono samo uvećava apetit. Nema kraja količini novca koju neko želi da zgrne, podstaknut auri sacra fames (Vergilije, Eneida, "Šta sve neće čovek počiniti gonjen /prokletom glađu za zlatom". Prim. ured. SL). I tako narkomani novca nastavljaju da grabe za sebe više nego što mogu potrošiti za hiljade života u kojima ništa nije uskraćeno, gonjeni onim što sve više liči na opsesivnu patologiju, monomaniju koja isključuje svako ljudsko razmatranje.

Oni su bliže vezani za svoje bogatstvo nego za planetu na kojoj žive, zabrinutiji za sudbinu svoje imovine nego za sudbinu čovečanstva, toliko opsednuti profitom da i ne primećuju propast koja se nadnosi i nad njima. U jednom stripu objavljenom u „Njujorkeru“ prikazan je direktor neke korporacije kako se obraća poslovnom skupu ovim rečima: "I dok scenario skorog kraja sveta vrvi od nezamislivih užasa, period pred kraj biće pun neverovatnih prilika za zaradu".

Nije baš ni neka šala. Pre mnogo godina primetio sam da oni koji negiraju postojanje globalnog otopljanja neće promeniti svoje mišljenje sve dok Severni pol ne počne da se otapa (nisam naravno ni slutio da do toga može doći za mog života). Danas se suočavamo sa topljenjem Arktika čije su posledice po okeanske struje, nivo vode u priobaljima, čitav umereni pojas planete i svetsku poljoprivrednu proizvodnju ogromne.

A kako na to odgovaraju industrijske i finansijske vođe? Kao što se može i očekivati: kao profiteri monomanijaci. Oni to vide drugim očima. Kao prvo, topljenje leda na Arktiku otvoriće direktan severozapadni prolaz između dva velika okeana što je san stariji od Luisa i Klarka (američkih istraživača s početka 19. veka koji su tražili "Severozapadni prolaz". Ekspedicija je imala za cilj pobeđu u nadmetanju s britanskim trgovcima a ne naučna otkrića. Prim. ured. SL). To će skratiti globalne trgovačke puteve i učiniti transport jeftinijim. Neće više bili gnjavljenja sa Panamskim kanalom i obilaska Rta Dobre Nade. Niža cena prevoza omogućiće veću razmenu i viši profit.

Oni, takođe, s radošću primećuju da otapanje ledenog pokrivača na Severu otvara pristup novim nalazištima nafte. Moćiće da nastave da vade ono isto gorivo koje je i dovelo do katastrofe s kojom se suočavamo. Veće otapanje jednako veći profit – to je mantra slobodotržišnjaka ubedeđenih da svet pripada samo njima.

Zamislite da smo svi u jednom velikom autobusu koji juri nizbrdicom na čijem kraju nas čeka kobna provalija. Šta rade naši narkomani novca? Trče između sedišta da nam po ogromnim cenama prodaju jastuke za ublažavanje udara i sigurnosne pojaseve. Tu priliku za uspešnu prodaju na vreme su isplanirali.

Moramo ustati sa sedišta i odmah ih staviti pod nadzor, jurnuti napred, odgurnuti vozača, dohvatiti volan, usporiti, i skrenuti autobus. To nije lako, ali je još moguće.

Što se mene tiče, to je san koji ne prestajem da sanjam.

Majkl Parenti (Michael Parenti) je američki istoričar i kulturolog, doktor političkih nauka koji se već četiri decenije bavi temama iz najrazličitijih oblasti, predajući o njima i na brojnim fakultetima u Americi i inostranstvu. Autor je 20 knjiga i brojnih članaka i eseja, prevedenih na mnoge jezike pa i srpski, a pisao je i protiv američkog militantnog ekspanzionizma i rata u Iraku i Jugoslaviji.

Prevod Uredništvo Srpskog lista

Oprema [Novi Standard](#)

Originalni tekst možete naći na Global Research: *Profit Pathology and Disposable Planet*
<http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=24232>

The original source of this article is Global Research
Copyright © [Michael Parenti](#), Global Research, 2011

[Comment on Global Research Articles on our Facebook page](#)

[Become a Member of Global Research](#)

Articles by: **Michael Parenti**
<http://www.michaelparenti.org/>

About the author:

Michael Parenti is an internationally known award-winning author and lecturer. He is one of the nation's leading progressive political analysts. His highly informative and entertaining books and talks have reached a wide range of audiences in North America and abroad.

Disclaimer: The contents of this article are of sole responsibility of the author(s). The Centre for Research on Globalization will not be responsible for any inaccurate or incorrect statement in this article. The Centre of Research on Globalization grants permission to cross-post Global Research articles on community internet sites as long the source and copyright are acknowledged together with a hyperlink to the original Global Research article. For publication of Global Research articles in print or other forms including commercial internet sites, contact: publications@globalresearch.ca
www.globalresearch.ca contains copyrighted material the use of which has not always been specifically authorized by the copyright owner. We are making such material available to our readers under the provisions of "fair use" in an effort to advance a better understanding of political, economic and social issues. The material on this site is distributed without profit to those who have expressed a prior interest in receiving it for research and educational purposes. If you wish to use copyrighted material for purposes other than "fair use" you must request permission from the copyright owner.

For media inquiries: publications@globalresearch.ca